

Hvor mange genus er det i Tromsø-dialekten?

Av Marit Westergaard og Yulia Rodina

Tradisjonelt har Tromsø-dialekten tre genus; maskulinum, femininum og nøytrum. I denne artikkelen presenterer vi resultater fra to eksperimentelle studier som kan tyde på at femininum er i ferd med å forsvinne, slik at dialekten endrer seg til et to-genussystem med felleskjønn og intetkjønn. Mens voksne bruker den ubestemte artikkelen *ei* så å si alltid ved femininumord, brukes den bare litt over halvparten av tiden av tenåringer og nesten aldri av barn. I stedet overgeneraliseres maskulinumsformen (for eksempel *en bok*). Det skjer imidlertid ingen endring i bestemthetsuffixet, i og med at endelsen *-a* i bestemt form beholdes (*boka*). En slik utvikling har også vært påvist for Oslodialekten (Lødrup 2011) og for språkkontaktdialekter i Nord-Norge (Conzett, Johansen & Sollid 2011). Denne endringen er sannsynligvis forårsaket av sosiolingvistiske faktorer, men vi argumenterer for at *måten* endringen skjer på, kan forklares ved hjelp av språktilegnelse.*

1 Innledning

I *Maal og Minne* i 2011 stiller Helge Lødrup spørsmålet ‘Hvor mange genus er det i Oslo-dialekten?’ og svarer selv ved å presentere en undersøkelse av NoTA-korpuset, som består av tale fra informanter i Oslo.¹ Han viser at femininumformer er nærmest ikke-eksisterende i korpuset,

* Vi vil takke Hans-Olav Enger for interessante forslag og utførlig tilbakemelding på dette manuskriptet, Helge Lødrup og Øystein Vangnes for nyttige kommentarer, samt Martin Corley for hjelp med den statistiske analysen. Takk også til våre deltakere ved Breivika, Universet og Strimmelen barnehager samt Mortensnes skole og Kongsbakken videregående skole i Tromsø. Denne forskningen har vært delvis støttet av et prosjekt finansiert av Tromsø Forskningsstiftelse, NoRus (Bilingual Norwegian-Russian Children in North Norway: Language Acquisition and Language Use). Dataene som presenteres i denne artikkelen, er også publisert i en noe lengre artikkel på engelsk (Rodina & Westergaard 2015b).

1. NoTa – Oslo Norsk talespråkkorpus – Oslodelen, Tekstlaboratoriet, ILN, Universitetet i Oslo. <http://www.tekstlab.uio.no/nota/oslo/index.html>

spesielt blant de yngre talerne, og konkluderer med at Oslo-dialekten er på vei til å bli et to-genussystem bestående av felleskjønn og intetkjønn. I denne artikkelen stiller vi samme spørsmål om Tromsø-dialekten og kommer til mer eller mindre samme konklusjon.

En tidligere studie av tospråklige norsk-engelske 2–3-åringere i Tromsø (Rodina & Westergaard 2013a) har vist at de har til dels store problemer med norsk genus og overgeneraliserer maskulinumsformer til både femininum- og nøytrumsord (*en bok, en hus*). Dette er også påvist hos litt eldre norsk-russiske barn (alder opp til 7;11) av Rodina & Westergaard (2013b, 2015a), og disse studiene tyder på at barna har størst problemer med femininum. Overraskende nok ble det i disse studiene funnet lignende resultater også for kontrollgruppene av enspråklige norske barn.

For å undersøke dette nærmere har vi utført to språklige eksperimenter i Tromsø med fem aldersgrupper: voksne (over 30 år), tenåringer (18–19-åringere) og tre grupper barn (4–6-åringere, 8–9-åringere og 11–12-åringere). I begge eksperimentene undersøker vi ubestemt form (*ei grønn såpe*) samt dobbel bestemthet (*den grønne såpa*). Eksperiment 1 tester alle tre genus, mens eksperiment 2 fokuserer på fire forskjellige femininumsklasser som varierer mellom referanse til biologisk kjønn (+/- fem) og morfologi (+/- endelsen *-e*), for eksempel *ei dame, ei heks, ei såpe* og *ei bok*. Resultatene våre viser overraskende store forskjeller mellom aldersgruppene, noe som tyder på at det skjer en rask endring i dialekten. Den ubestemte artikkelen *ei* brukes 100 % av de voksne, ca. 56 % av tenåringene, mens den er nærmest borte hos barna, uansett aldersgruppe. I stedet overgeneraliserer de maskulinumsformer og produserer for eksempel *en bok* og *en heks*. Bestemthetssuffikset *-a* er imidlertid intakt hos deltakerne i alle gruppene (*boka, heksa*).

Vi antar at årsaken til denne endringen ligger i sosiolingvistiske forhold, for eksempel utstrakt dialektkontakt. Måten endringen skjer på, mener vi imidlertid kan sees på som et resultat av språktilegnelsesprosessen. Mer spesifikt argumenterer vi for at femininum er mer utsatt for endringer enn nøytrum, på grunn av sammenfall mellom femininum- og maskulinumsformer i det morfologiske paradigmet (synkretisme); jfr. Enger (2004a: 132). Dermed blir det vanskeligere å skille ut femininum som eget genus i tilegnelsesprosessen. Nøytrumsformer er derimot alltid tydelig forskjellige fra maskulinumsformer. Dessuten er det slik at bestemthetssuffiksene blir tilegnet svært tidlig (allerede i 2-årsalderen),

mens ubestemt artikkel faller på plass mye senere, ikke før i 6–7-årsalderen. Det som læres sent, er naturligvis mer sårbart for endringer. Dette betyr at funnene våre støtter en analyse som skiller mellom genus og deklinasjonsklasse, der førstnevnte er elementer som kongruerer med substantivet (for eksempel ubestemt artikkel), mens deklinasjonsklassemarkører er endelser som hektes på selve substantivet (for eksempel bestemt artikkel); jfr. Enger (2004b), Lødrup (2011). Resultatet av denne endringsprosessen er dermed en forenkling i genussystemet, i og med at man går fra tre kjønn til to (felleskjønn og intetkjønn), mens deklinasjonssystemet blir mer **komplisert**, i og med at felleskjønn nå har to deklinasjonsklasser (*en bok—boka, en bil—bilen*).

2 Bakgrunn

2.1 Genussystemet i Tromsø-dialekten

I denne artikkelen følger vi en relativt vanlig praksis innenfor lingvistikken og definerer genus som kongruens (*agreement*) mellom et substantiv og andre elementer i en setning (Hockett 1958: 231), for eksempel artikler eller adjektiver. Affikser på selve substantivet som uttrykker tall eller bestemthet, er en del av deklinasjonssparadigmet. Dette betyr at selv om affiksene varierer mellom substantivklasser (og dermed også genus), så er de ikke i seg selv eksponenter for genus (Corbett 1991: 146).

Både nynorsk og bokmål har tre genus, selv om bokmål også tillater bruk av et tokjønnssystem (felleskjønn og intetkjønn). De fleste dialektene har tre genus, og dette gjelder også tradisjonell Tromsø-dialekt. Genus uttrykkes hovedsakelig innenfor en nominalfrase, på adjektiver og determinativer (artikler, demonstrativer og possessiver).² Dette gjelder kun i entall, da genus er nøytralisert i flertall, for eksempel *fine biler*_M, *fine bøker*_F, *fine hus*_N. Tabell 1 viser en oversikt over de delene av genussystemet som er relevant for denne studien.

2. Genus uttrykkes også utenfor nominalfrasen, på predikativet, for eksempel *bilen er fin / huset er fint*.

Form/Genus	Maskulinum	Femininum	Nøytrum
Ubestemt artikkel	en hest	ei seng	et hus
Bestemt form	hesten	senga	huset
Dobbel bestemthet	den hesten	den senga	det huset
Adjektiv	en fin hest	ei fin seng	et fint hus
Possessiv	min hest/hesten min	mi seng/senga mi	mitt hus/huset mitt

Tabell 1. Tradisjonelt genussystem (Tromsø-dialekten)

Som vi ser i tab. 1, har de fleste adjektiver synkretisme mellom maskulinums- og femininumformer.³ Når det gjelder bestemt artikkel, finnes det enkelte grammatikker som anser den som eksponent for genus (for eksempel Faarlund, Lie & Vannebo 1997), men ifølge den definisjonen vi har gitt ovenfor, burde suffikset heller anses som en markør for deklinasjonsklasse (Enger 2004b; Lødrup 2011). Ved såkalt dobbel bestemthet (*den røde bilen*), ser vi igjen synkretisme mellom maskulinum og femininum i den prenominal determinativen. I denne studien tester vi både former som uttrykker genus (ubestemt artikkel og prenominal determinativ ved dobbel bestemthet), og markører for deklinasjonsklasse (bestemthetsuffikset).

I motsetning til enkelte andre språk der genus i all hovedsak er forutsigbart ut fra formen på substantivet (for eksempel spansk eller russisk), er genustilordning i norsk relativt ikke-transparent. Trosterud (2001) har likevel argumentert for at 94 % av alle norske substantiver kan forklares ved hjelp av 43 tilordningsregler. Imidlertid har disse reglene mange unntak og inneholder dessuten et stort antall ord som er ikke er særlig vanlig i barns input, og de har derfor begrenset verdi når det gjelder språktilegnelse (se også Enger 2002, Conzett 2007 og Kvinlaug 2011 for diskusjon av problematiske aspekter ved disse reglene). En av hovedreglene i Trosteruds system gjelder en semantisk kjerne av biologisk kjønn; altså skal substantiv med referanse til et kvinnelig vesen være femininum. En annen viktig regel gjelder tostavelles substantiver som ender på trykklett *-e* (svake substantiver), som også normalt er hunnkjønn. Bobrova (2013) har vist at morsmålsbrukere av norsk har intuisjoner om genus i forhold til betydningen av et nomen. Imidlertid har Gagliardi (2012) testet de to nevnte reglene på barn i Tromsø og funnet at de ikke hadde noen effekt for genustilordning av ikke-eksister-

3. Bare ett adjektiv skiller mellom alle tre genus i norsk: *liten*_M, *lita*_F, *lite*_N. Vi skal imidlertid ikke diskutere genus markert på adjektiv i denne studien.

ende ord (*nonce words*). Sistnevnte regel er for øvrig noe annerledes i tradisjonell Tromsø-dialekt, i og med at svake femininumord normalt ender på *-a* (*ei jenta—jenta, ei pæra—pæra*). Rodina & Westergaard (2013a) har påvist at dette også er i rask endring i Tromsø, i og med at de barna som ble undersøkt (fire barn født i 1992), bruker begge formene (*ei dukka, ei dukke*). Vi kommer tilbake til dette i del 7.

På basis av 31.500 substantiver i Nynorskordboka (Hovdenak, Killingbergtrø, Lauvhjell, Nordlie, Rommetveit & Worren 1998) har Trossterud (2001) funnet at maskulinumsord utgjør over halvparten (52 %), femininum 32 % og nøytrum bare 16 %. For tilegnelse er det imidlertid viktig å vite frekvensen i barns input. Vi har derfor utført søk i et barnespråkskorpus som består av ca. 70 timer opptak av barn i Tromsø (i alderen 1;8 til 3;3) samt åtte forskjellige voksne (Anderssen 2006). Tab. 2 viser forekomsten av ubestemt artikkel (*en, ei, et*) i et representativt utsnitt av de voksnes tale, og som vi ser, er det en viss forskjell mellom dette og frekvensen i ordboka i og med at maskulinumsord er enda mer frekvente i input (62,6 %), mens femininums- og nøytrumsord opptrer med omtrent samme hyppighet (18,9 % og (18,5 %).

Genus	Maskulinum (<i>en</i>)	Femininum (<i>ei</i>)	Nøytrum (<i>et</i>)
MOT Ann.01-21	195 (69,9 %)	48 (17,2 %)	36 (12,9 %)
INV Ina.01-27	832 (58,8 %)	289 (20,4 %)	295 (20,8 %)
MOT Ina 01-27	338 (63,5 %)	132 (24,8 %)	62 (11,7 %)
FAT Ole.01-22	85 (78,7 %)	15 (13,9%)	8 (7,4 %)
MOT Ole.01-22	73 (70,9 %)	8 (7,8 %)	22 (21,3 %)
INV Ole.14-22	343 (64,2 %)	71 (13,3 %)	120 (22,5 %)
TOTAL	1866 (62,6 %)	563 (18,9 %)	551 (18,5 %)

Tabell 2. Frekvensen av ubestemt artikkel; voksne talere i et barnespråkskorpus (Anderssen 2006)

2.2 Et kort historisk og geografisk perspektiv

Trogenussystemet i urgermansk har blitt erstattet av et togenussystem med felleskjønn og intetkjønn i flere germanske språk. Dette gjelder også dansk, og av den grunn tillater bokmål også bruk av et togenussystem, selv om tregenussystemet som finnes i de fleste dialektene, er innført som et alternativ. Dette betyr at substantiver som er femininum i dialektene, kan skrives både som (1a) og (1b), mens nynorsk kun tillater (1a).

- (1) a. *ei bok* – *boka* (bokmål og nynorsk)
 b. *en bok* – *boken* (bokmål)

De fleste dialektene har imidlertid beholdt tregenussystemet, bortsett fra Bergen, der det skjedde en endring til et togenussystem allerede i Hansatiden, sannsynligvis som resultat av språkkontakt med nedertysk (Jahr 1998, 2001; Trudgill 2013). Bergensdialekten tillater dermed kun (1b). Disse formene finnes også i det Torp (2005: 1428) kaller *den dannede dagligtale*, en blanding av østnorske bydialekter og en leseuttale av dansk som ble brukt av de øvre lag av befolkningen i det 19. århundre (Haugen 1966: 31). Som nevnt ovenfor har Lødrup (2011) funnet at femininumsformer nå er på vei ut av språket også i Oslo. Han har studert NoTA-korpuset (142 informanter) og finner at de eldre bruker få femininumsformer og de yngre nesten ingen. Han finner også at selv om ubestemt artikkel *ei* nesten ikke finnes i korpuset, så er bestemt artikkel *-a* stort sett i bruk.⁴ Opsahl (2009: 112) finner også at ubestemt artikkel *ei* har “takket for seg” i multietnolekter i Oslo. Lignende funn er gjort av Conzett, Johansen & Sollid (2011) i enkelte dialekter i Nord-Troms som har hatt nær kontakt med samisk og kvensk (Kåfjord og Nordreisa). Dette betyr at mønsteret i Oslo og i Nord-Troms er som i (2). Dette er for øvrig også tillatt i bokmål.

- (2) *en bok* – *boka* (Oslodialekt/Nord-Troms)

3 Tidligere forskning

I språk med relativt transparent genustilordning læres dette systemet tidlig og er som regel på plass i treårsalderen, for eksempel i italiensk (Kupisch, Müller & Cantone 2002) eller russisk (Gvozdev 1961). Når det gjelder norsk, finnes det ikke mye tidligere forskning om tilegnelse av genus. Et par eksempler er nevnt i Plunkett & Strömqvist (1992), som har undersøkt data fra Vanvik (1971) over ett norsk barn fra Oslo vest (alder 2;3–2;5) som antas å ha en togenusdialekt. Dette barnet over-

4. Språksituasjonen i Oslo er noe mer komplisert enn dette, i og med at det også finnes betydelig variasjon mellom endelsene *-a* og *-en* avhengig av både substantivtype og individuelle preferanser.

generaliserer felleskjønnsformer til nøytrumsord, som vi ser i eksemplene (3)–(4), der enten både bestemt og ubestemt artikkel er overgeneralisert eller kun den ubestemte. Plunkett & Strömqvist gir ingen tallmessig informasjon om frekvensen av dette fenomenet, men disse to eksemplene gir likevel en viss antydning om at genuskongruens kan være mer problematisk enn deklinasjonssuffikset.

(3)	<i>eggen</i>	<i>min</i>
(4)	<i>badekaret</i>	<i>min</i>

Rodina & Westergaard (2013a) har undersøkt korpusdata med spontantale fra fire barn i Tromsø, to tospråklige engelsk-norske og to enspråklige, alle født i 1992. Studien viser at det er store individuelle forskjeller, men at alle fire har betydelige problemer med genus og overgeneraliserer maskulinumsformer både til femininums- og nøytrumsord. Enspråklige Ina (alder 2;10–3;3) produserer for eksempel maskulinumsformen *en* som ubestemt artikkel 57,8 % ved femininumsord og ved nøytrumsord så mye som 92,6 %, mens maskulinumsordene alltid har riktig genus. Det er også en klar forskjell mellom genusformer og deklinasjonsmarkører, i og med at bestemt form nesten utelukkende produseres med riktig form allerede på dette tidlige alderstrinnet, for alle genus. Typiske eksempler vises i (5)–(6) fra det andre enspråklige barnet i studien (Ole, alder 2;6–2;10), der det samme substantivet i ett og samme opptak produseres som maskulinum i ubestemt form, mens bestemthetssuffikset har nøytrumsformen. Dette kan tolkes slik at distinksjonen mellom genus og deklinasjonsklasse får en viss psykolingvistisk støtte fra tilegnelsesdata.

(5)	<i>en fly</i>	(Ole 2; 8,5)
(6)	<i>inni flyet</i>	(Ole 2; 8,5)

Rodina & Westergaard (2013b, 2015a) har også gjort eksperimentelle studier av noe eldre barn i Tromsø, både tospråklige (norsk-russisk) og enspråklige (alder opptil 6;0), født rundt 2008. Det viser seg at også disse eldre barna strever med genus i norsk, men i denne gruppen er det femininum som volder mest bry og faktisk er så å si ikke-eksisterende: Maskulinum er overgeneralisert 49 % til nøytrumsord, mens prosenten for femininum er hele 99 %. Vi vil også her nevne Gagliardis (2012)

studie, som testet enda eldre barn i Tromsø, enspråklige norske barnehagebarn med gjennomsnittsalder 5;1 og skolebarn med gjennomsnittsalder 6;8. I et eksperiment som fokuserte på to regler (referanse til biologisk kjønn og svake substantiver med endelsen *-e*), fant hun at barna ikke hadde intuisjoner for genustilordning ved ikke-eksisterende ord (*nonce words*) og dermed hovedsakelig produserte hankjønnsformer. For eksisterende substantiver fant hun at feilraten var så høy som 35 % for femininumsort som kan sies å følge en semantisk regel (biologisk kjønn), og 46 % for femininumsort med endelsen *-e*, mens både maskulinumsort og nøytrumsort ble produsert så å si feilfritt (feilrater på hhv. 5 % og 6 %).

Ut fra den tidligere forskningen som vi har sett på her, synes det klart at genus blir tilegnet relativt sent i norsk i forhold til enkelte andre språk, sannsynligvis på grunn av at genustilordning i all hovedsak ikke er regelstyrt, men må læres ord for ord. Funnene tyder også på at det er stor forskjell på tilegnelse av deklinasjonsklassemarkører (for eksempel bestemthetsuffixet) og genusformer som viser kongruens med substantivet (for eksempel ubestemt artikkel). Så langt finnes det ingen studier som har undersøkt barn som mestrer genus fullstendig; dermed vet vi ikke når dette fenomenet egentlig faller på plass i norsk. Det er heller ikke helt klart hva som er vanskeligst å lære: Mens Rodina & Westergaard (2013a) finner at nøytrum er spesielt problematisk hos de minste barna, tyder funnene til Gagliardi (2012) og Rodina & Westergaard (2013b, 2015a) på at det er femininum som er mest utsatt. Gitt at det er såpass store feilprosenten hos barn i en relativt høy alder, kan man også spørre om barna i det hele tatt kommer til å lære dette, eller om det vi har sett i disse studiene, egentlig er et system i endring, altså at femininum forsvinner fra Tromsø-dialekten på samme måte som det tidligere er blitt borte fra andre germanske språk og dialekter. I denne sammenhengen er det viktig å merke seg at de barna som hadde størst problemer med nøytrum, var født i 1992, mens de som nesten ikke produserer femininumsorter, er født mer enn 15 år senere. I denne studien skal vi fokusere på disse gjenstående spørsmålene.

4 Vår studie

4.1 Forskningsspørsmål

Studien vår hadde to hovedmål. Det første var å avdekke hvilke aspekter

av det norske genussystemet som er vanskeligst å lære, og hvor lang tid det tar før dette faller på plass. For å kunne svare på disse spørsmålene ønsket vi opprinnelig å teste barn i to aldersgrupper (før og etter 6-årsalderen). Da våre første funn viste at feminint genus heller ikke var tilegnet hos 7–8-åringene, inkluderte vi en litt eldre gruppe (11–12-åringene). I tillegg testet vi tenåringer (18–19-åringene) og en gruppe voksne (30+), den siste gruppen mest for å undersøke hvilken input dagens barn i Tromsø er eksponert for. Vi ønsket også å sammenligne tilegnelse av rene genusformer (kongruens) og deklinasjonssuffikser, gitt tidligere funn som tyder på at rene genusformer tilegnes betraktelig senere (Rodina & Westergaard 2013a, 2013b, 2015b).

Det andre hovedmålet var å finne ut om femininumsformer bare læres veldig sent, eller om de er i ferd med å forsvinne fra Tromsø-dialekten. Rodina & Westergaard (2013b) fant 99 % overgeneralisering av maskulinum ved femininumsord hos 4-åringene, mens Gagliardi (2012) fant en relativt høy feilrate (35–46 %) hos noe eldre barn (5–7-åringene). Dette kunne tyde på at femininumsformene faktisk *blir* tilegnet, men på et betraktelig senere tidspunkt. Imidlertid brukte disse to studiene forskjellige eksperimentelle metoder, slik at de ikke er direkte sammenlignbare.

I tillegg ønsket vi å teste om det er interne forskjeller i klassen av feminine substantiver, altså om semantiske eller morfofonologiske regler har noen betydning for tilegnelse. Gagliardi (2012) funn kunne tyde på at en semantisk regel (referanse til biologisk kjønn) har noe større effekt enn en morfofonologisk (endelsen *-e*). Sistnevnte regel vil som nevnt ovenfor tilsvare endelsen *-a* i tradisjonell Tromsø-dialekt (for eksempel *ei skjorta*). Imidlertid har nesten all tidligere forskning på genustilegnelse i andre språk vist at morfofonologiske regler er viktigere for barns tilegnelse enn semantiske regler, som gjerne kommer inn noe senere i utviklingen (jfr. Karmiloff-Smith 1979; Mills 1986; Levy 1983; Rodina & Westergaard 2012; Rodina 2013).

Forskningsspørsmålene kan dermed sammenfattes på følgende måte:

1. Hvilke deler av det norske genussystemet er vanskeligst i tilegnelsesprosessen?
2. Når er genus tilegnet (90 % korrekt produksjon, noe som er et vanlig mål innenfor barnespråkforskning, jfr. Brown 1973)?
3. Er det forskjell på genus og deklinasjonsformer i tilegnelsesprosessen?

4. Har semantiske eller morfofonologiske regler noen betydning?
5. Blir femininumformer tilegnet sent, eller er de i ferd med å forsvinne fra Tromsø-dialekten?

4.2 Deltakere og metode

Studien hadde til sammen 70 deltakere, delt inn i fem grupper; se tab. 3. Alle barna var født i Tromsø, og selv om man kan høre mange forskjellige dialekter i denne byen, var barna eksponert for den lokale dialekten både i barnehage og skole. Noen av barna hadde også noe input fra andre dialekter hjemme, noe vi antok var av mindre betydning, da barn typisk snakker som andre barn, og ikke som de voksne. De voksne deltakerne var alle født i Tromsø og hadde bodd der mesteparten av sitt liv. De var alle ansatt ved UiT Norges arktiske universitet, men hadde ingen bakgrunn i språkvitenskap.

Deltakere	Antall	Alder	Gjennomsnittsalder
Gruppe 1: Førskolebarn	15	3;6–6;0	5;2
Gruppe 2: Første- og andreklassinger	12	6;6–8;2	7;6
Gruppe 3: Sjuendeklassinger	12	11;9–12;8	12;0
Gruppe 4: Tenåringar	17	18–19	18
Gruppe 5: Voksne	14	31–64	53

Tabell 3. Deltakeroversikt

For å kunne svare på forskningsspørsmålene våre, utførte vi to produksjonseksperimenter; et som testet alle tre genus, og et som fokuserte på fire forskjellige klasser av femininumord. Samme metode ble brukt i begge eksperimentene, nemlig en justert versjon av forskningsmetoden brukt i Stöhr m. fl. (2012) og Rodina & Westergaard (2013b, 2015a). Begge eksperimentene besto av en serie bilder vist på en dataskjerm. Det var viktig at deltakerne skulle produsere både genusmarkering på ubestemt artikkel og deklinasjonsendelsen i bestemt form. Prosedyren for eksperimentene illustreres i (7).

- (7) (Bilde av en gul og en rød bil sees samtidig på skjermen)

Spørsmål: *Dette kalle vi for bil. Korsen farge e dem?*
Forventet respons 1: *En gul bil og en rød bil*

(Den røde bilen forsvinner)
Spørsmål: *Ka som forsvant?*

Forventet respons 2: *Den røde bilen*

Eksperiment 1 besto av 24 substantiv som ble presentert i tilfeldig rekkefølge, åtte maskulinum, åtte femininum og åtte nøytrum. Eksperiment 2 besto av 24 femininumsord som representerte fire forskjellige underklasser (seks i hver kategori): substantiver som refererer til biologisk kjønn og ikke ender på *-e* (*ei beks*), substantiver som ender på *-e* og ikke refererer til biologisk kjønn (*ei flaske*), substantiver som både ender på *-e* og refererer til biologisk kjønn (*ei dame*), og substantiver som ikke følger noen av disse reglene (*ei and*). For å ha noe variasjon i testen inkluderte vi seks nøytrumsord. Vi vil understreke at vi ikke inkluderte noen maskulinumsord, da vi ønsket å unngå en effekt av såkalt *priming*.⁵

Rekkefølgen på eksperimentene varierte, slik at en gruppe deltok i Eksperiment 1 først, mens andre deltok i Eksperiment 2 først. Barna ble testet i barnehagen eller på skolen, mens de voksne ble testet i TROMSØ Language acquisition Lab (TROLL). Opptakene ble transkribert av en assistent med norsk som morsmål. Forventet antall svar var 48 med ubestemt artikkel og 24 med dobbel bestemthet (prenominal determinativ og bestemthetssuffiks). I noen tilfeller var substantivet ikke nevnt i svaret, slik vi ser i (8)–(9). Disse ble likevel telt med, i og med at de er fullt ut grammatiske og dessuten inneholder den formen vi var på jakt etter (eller

5. Ifølge Wolleb (2015: 19) kan priming defineres som “the speaker’s tendency to use sentences in a form that is similar to that of sentences previously heard or produced.”

en av dem). Dersom deltakerne ikke brukte riktig adjektiv, ble de ikke rettet på, mens svar som inneholdt et annet substantiv, ikke ble inkludert i analysen.

(8) *et grønt hus og et gult*

(9) *et grønt hus – det grønne*

5 Resultater – Eksperiment 1

5.1 Ubestemt artikkel

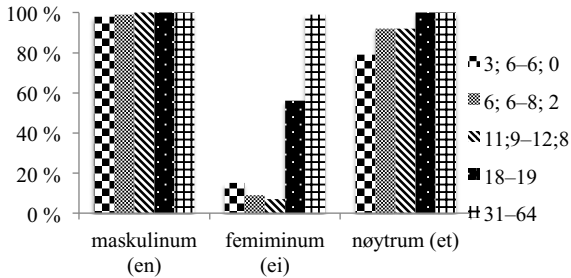
Tabell 4 gir en oversikt over resultatene for ubestemt artikkel og fig. 1 illustrerer det samme: Det er tydelig at ingen av barna har noe problem med maskulinumsord, i og med at de produserer *en* i så å si alle relevante tilfeller. Femininumsordene er derimot nesten aldri produsert med *ei* som ubestemt artikkel, og det som er mest overraskende her, er at det ikke er noen økning i andelen med hunkjønnnsform, snarere tvert imot: Mens de yngste barna produserer 15 % *ei*, er andelen for de to eldre barnegruppene 9 % og 7 %. Forskjellen mellom de tre gruppene er imidlertid ikke signifikant (binomial mixed effects model: $p = 0,1$ og $p = 0,2$ for henholdsvis Gruppe 2 vs. 1 og Gruppe 3 vs. 1). De voksne i Gruppe 5 bruker imidlertid formen *ei* så mye som 99 %, mens tenåringerne utgjør en mellomgruppe, i og med at de bruker denne femininumsformen 56 %. Den samme statistiske modellen viser at forskjellene mellom voksne og barn og tenåringer og barn er statistisk signifikant ($p < 0,05$ for begge gruppene).

Tab. 4 viser også at nøytrum ikke er helt på plass blant de yngste barna, i og med at de bare produserer 79 % *et* ved nøytrumsord. De to eldre barnegruppene bruker derimot korrekt form 92 % og er innenfor en normal 10 % feilmargen. I motsetning til det vi så ved femininumsformene, skjer det her en utvikling innenfor de tre aldersgruppene. Forskjellene mellom Gruppe 1–3 er dessverre heller ikke signifikante ($p = 0,9$), noe som sannsynligvis skyldes relativt høy andel riktige former totalt og nokså stort aldersspenn innenfor hver gruppe. Vi ser likevel at det er en klar effekt av genus, i og med at andelen riktig ubestemt artikkel ved femininumsord er signifikant lavere enn ved nøytrumsord: $p < 0,0001$ for Gruppene 1, 2 og 3.

HVOR MANGE GENUS ER DET I TROMSØ-DIALEKTEN?

Gruppe/Alder	Maskulinum (<i>en</i>)	Femininum (<i>ei</i>)	Nøytrum (<i>et</i>)
Gruppe 1 (3;6–6;0)	98 % (188/191)	15 % (23/155)	79 % (129/164)
Gruppe 2 (6;6–8;2)	99 % (149/151)	9 % (12/139)	92 % (128/139)
Gruppe 3 (11;9–12;8)	100 % (189/189)	7 % (12/171)	92 % (172/187)
Gruppe 4 (18–19)	100 % (272/272)	56 % (134/239)	100 % (265/265)
Gruppe 5 (31–64)	100 % (207/207)	99 % (192/194)	100 % (202/202)

Tabell 4. Eksperiment 1: Andel riktig genusmarkering på ubestemt artikkel

Figur 1. Eksperiment 1: Andel riktig genusmarkering på ubestemt artikkel

De feilene barna gjør ved både femininums- og nøytrumsord, er overgeneralisering til maskulinum, som vi ser i eksempel (10a, b). Dette bekrefter det vi har sett i tidligere forskning, både basert på korpus og eksperimentelle studier (Rodina & Westergaard 2013a, 2013b, 2015a).

- (10) a. *en blå kake* (D7 4;7)
 b. *en blå anker* (D7 4;7)

Til slutt skal vi se litt nærmere på femininumsordene, både når det gjelder individuelle deltakere og spesifikke substantiver. Tab. 5 gir en oversikt over deltakernes preferanser ved femininumsord. Som vi ser, bruker de fleste barna i Gruppe 1–3 kun formen *en* (30/39), mens tre bruker kun *ei* og seks bruker begge formene. Til sammenligning bruker alle bortsett fra en av de voksne i Gruppe 5 kun *ei*, og denne ene bruker begge formene. Blant tenåringene i Gruppe 4 bruker fem deltakere kun *en*, sju bruker kun *ei*, og fem bruker en blanding av de to formene.

Gruppe/Alder	kun <i>ei</i>	<i>ei & en</i>	kun <i>en</i>
Gruppe 1: 3; 6–6;0	0/15	6/15	9/15
Gruppe 2: 6; 6–8; 2	2/12	0/12	10/12
Gruppe 3: 11; 9–12; 8	1/12	0/12	11/12
Gruppe 4: 18–19	7/17	5/17	5/17
Gruppe 5: 31–64	13/14	1/14	0/14

Tabell 5. Eksperiment 1: Bruk av ubestemt form *ei* (FEM) og *en* (MASC) ved femininumord (*N* deltakere/Total)

Dette betyr at de fleste av deltakerne (58/70) bruker kun én av formene, enten femininum eller maskulinum. En nærmere analyse av de 12 som blander, viser at også de har en klar preferanse: Den ene voksne i Gruppe 5 som bruker begge formene, produserer bare to eksempler med *en*, begge ved samme substantiv, og har dermed samme preferanse som de andre i denne gruppen. Det viser seg også at av de fem tenåringene i Gruppe 4 som bruker begge formene, er det to som klart foretrekker maskulinum, mens tre foretrekker femininumformen. I Gruppe 1 er det seks som bruker begge formene; bare en av disse bruker formen *ei* mest, mens de resterende fem klart har en preferanse for maskulinum. Dette betyr at av de 12 som bruker begge formene, er det fem som foretrekker femininum, og sju som foretrekker maskulinumsformene. De enkeltstående eksemplene som avviker fra preferansen, er ikke knyttet til bestemte substantiver i testen. Alt i alt betyr dette at individuelle talere i alle gruppene er relativt konsekvente.

5.2 Dobbelt bestemthet

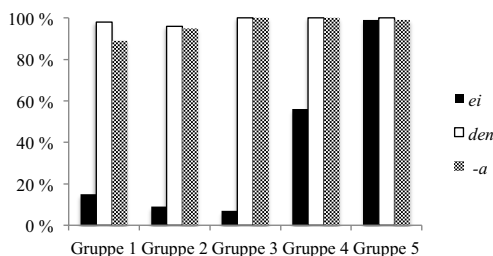
I nominalfraser med dobbelt bestemthet var vi interessert i både den prenominal determinativen (*den* eller *det*) og bestemthetsuffixet (*-en*, *-a*, og *-et*). Gitt at det er synkretisme mellom maskulinum og femininum, er det ikke overraskende at alle barna bruker riktig genusform i så å si alle de relevante tilfellene, som vi ser i tab. 6 (94 %–100 %). Når det gjelder prenominal determinativ i maskulinum og femininum, er det altså ingen forskjell mellom voksne og barn. Når det gjelder nøytrumsformen *det*, ser vi imidlertid en lavere prosent korrekt produksjon hos de yngste barna, 79 %, noe som er identisk med det vi så for den ubestemte artikkelen *et* (jfr. tab. 4). Vi ser også her at det er en utvikling fra Gruppe 1 til Gruppe 2 og 3, der produksjonen av *det* er hele 98 %. Imidlertid er denne forskjellen heller ikke statistisk signifikant ($p = 0,9$ binomial mixed effects model).

HVOR MANGE GENUS ER DET I TROMSØ-DIALEKTEN?

Gruppe/Alder	Maskulinum		Femininum		Nøytrum	
	<i>den</i>	<i>-en</i>	<i>den</i>	<i>-a</i>	<i>det</i>	<i>-et</i>
Gruppe 1 3; 6–6;0	100 % 114/114	100 % 102/102	98 % 99/101	89 % 85/96	79 % 85/108	93 % 86/93
Gruppe 2 6; 6–8; 2	94 % 73/78	100 % 48/48	96 % 72/75	95 % 52/55	98 % 80/82	100 % 51/51
Gruppe 3 11; 9–12; 8	100 % 89/89	100 % 85/85	100 % 93/93	100 % 92/92	98 % 89/91	100 % 88/88
Gruppe 4 18–19	100 % 121/121	100 % 112/112	100 % 130/130	100 % 123/123	100 % 133/133	100 % 123/123
Gruppe 5 31–64	100 % 107/107	100 % 94/94	100 % 107/107	99 % 96/97	100 % 109/109	100 % 92/92

Tabell 6. Eksperiment 1: Genusmarkering i DPer med dobbel bestemthet; prenominala determinativer og bestemthetsuffikser

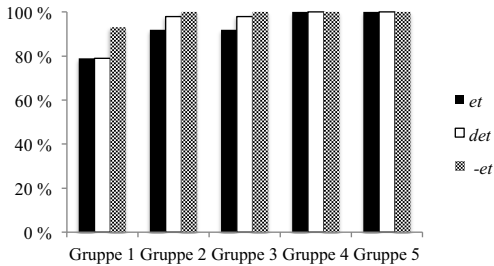
Tab. 6 viser også at bruken av bestemthetsuffikset er uproblematisk i maskulinum, for alle aldersgruppene (100 %). I tillegg er disse suffiksene produsert med stort sett riktig form også ved substantiver i femininum og nøytrum, med bare litt lavere prosentandeler for de aller yngste barna, 89 % og 93 % (Gruppe 1). Dette står i sterk kontrast til det vi så ved den ubestemte artikkelen *ei*, som nesten ikke ble brukt i det hele tatt av barna. Fig. 2 viser en sammenligning av de tre femininumsformene vi har undersøkt i denne studien, og forskjellen mellom den ubestemte artikkelen og bestemthetsuffikset er høyst signifikant ($p < 0,0001$ i de tre gruppene med barn). Dette resultatet bekrefter også tidligere forskning (for eksempel Rodina & Westergaard 2013a, 2015a).

Figur 2. Eksperiment 1: Sammenligning av de tre femininumsformene

I fig. 3 ser vi en sammenligning av bruken av de tre nøytrumsformene. Forskjellen mellom den ubestemte artikkelen *et* og bestemthetsuffikset *-et* er statistisk signifikant i Gruppe 1 ($p < 0,0001$). Det er også en

signifikant kontrast mellom suffikset og den prenominal determinativen *det* i Gruppe 1 ($p = 0,005$). Begge disse kontrastene forsvinner allerede i Gruppe 2.

Figur 3. Eksperiment 1: Sammenligning av de tre nøytrumsformene

Eksemplene i (11)–(12) illustrerer denne kontrasten mellom genusmarkering på ubestemt artikkel og mestring av deklinasjonsendelsen. I begge eksemplene bruker barnet maskulinumsformen av den ubestemte artikkelen, men det korrekte suffikset ved det samme substantivet. Dette mønsteret finner vi hos barna i alle de tre gruppene og eksempler som (11) også blant tenåringene.

(11)	a.	<i>en blå kake</i>	(D7 4; 7)
	b.	<i>den blåe kaka</i>	(D7 4; 7)
(12)	a.	<i>en brun (gatelys)</i>	(D10 5; 1)
	b.	<i>den brune gatelyset</i>	(D10 5; 1)

6 Resultater – Eksperiment 2

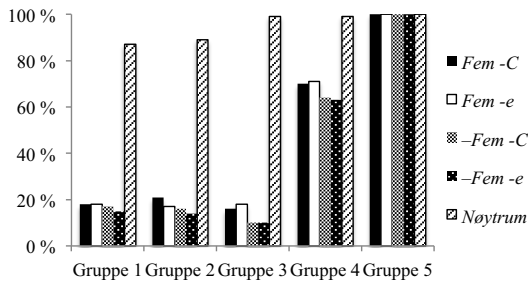
6.1 Ubestemt artikkel

I Eksperiment 2 undersøkte vi fire forskjellige klasser av femininumord, som varierte med hensyn til en semantisk og en morfofonologisk regel (referanse til biologisk kjønn og endelsen *-e*). Tab. 7 og fig. 4 viser bruken av ubestemt artikkel *ei* ved disse fire underkategoriene av femininumord. Resultatene ligner svært på det vi så i Eksperiment 1: Deltakerne i de tre barnegruppene bruker *ei* svært sjelden, bare mellom 10 % og 21 %. Heller ikke her er det noen statistisk signifikant effekt av alder; altså er det ingen utvikling mellom disse tre gruppene. De voksne bruker imid-

lertid den ubestemte artikkelen *ei* hele 100 %, uansett substantivklasse, mens tenåringene igjen utgjør en mellomgruppe med en bruk av *ei* som varierer mellom 63 % og 71 %. Dersom vi sammenligner resultatene for femininum med nøytrumsordene (ubestemt artikkel *et*), finner vi en klar forskjell: Nøytrum er bare litt problematisk for barna i de to yngste gruppene (87 % og 89 % mot 99 % og 100 % blant de eldre deltakerne). Det ser dermed ut til å være en utvikling når det gjelder nøytrum, selv om denne heller ikke er statistisk signifikant ($p = 0,891$ for Gruppe 2 og $p = 0,903$ for Gruppe 3, sammenlignet med Gruppe 1). Igjen ser vi at resultatene korresponderer med det vi fant i Eksperiment 1.

Gruppe/Alder	Fem -C	Fem -e	-Fem -C	-Fem -e	Nøytrum
Gruppe 1 3;6-6;0	18 % 26/141	18 % 25/138	17 % 25/147	15 % 22/149	87 % 96/110
Gruppe 2 6;6-8;2	21 % 27/127	17 % 22/127	16 % 20/125	14 % 15/107	89 % 74/83
Gruppe 3 11;9-12;8	16 % 22/136	18 % 26/141	10 % 14/142	10 % 14/140	99 % 139/140
Gruppe 4 18-19	70 % 132/189	71 % 137/192	64 % 129/201	63 % 120/192	99 % 193/195
Gruppe 5 31-64	100 % 159/159	100 % 155/155	100 % 163/163	100 % 164/164	100 % 154/154

Tabell 7. Eksperiment 2: Andel riktig genusmarkering på ubestemt artikkel

Figur 4. Eksperiment 2: Andel riktig genusmarkering ved ubestemt artikkel

Fig. 4 viser også at bruken av femininumformer er noe høyere ved substantiver som refererer til biologisk kjønn (de første to kolonnene), enn ved de andre to klassene i Gruppe 1-4. Dette viser seg faktisk å ha en svakt signifikant effekt ($p = 0,0025$). Det er imidlertid ingen forskjell i bruken av femininumformer for substantiver som ender på *-e* (andre og

fjerde kolonne), i forhold til substantiv som ender på en konsonant ($p = 0,8110$). Dette betyr at den semantiske regelen synes å ha en svak effekt på genusmarkering, mens den morfofonologiske regelen helt klart ikke har det. Vi kommer tilbake til dette i del 7.

Vi kan igjen ta en titt på noen detaljer bak totaltallene. Tab. 8 viser hvordan preferansene for femininum- eller felleskjønnsformer fordeler seg på individuelle deltakere. Akkurat som i Eksperiment 1 (jfr. tab. 5) foretrekker de fleste barna å bruke maskulinumsformen *en* (25/39). Alle de voksne i Gruppe 5 bruker imidlertid kun femininumformen *ei*. Blant 18–19-åringene (Gruppe 4) bruker de fleste (10/17) en blanding av de to formene.

Gruppe/Alder	kun <i>ei</i>	<i>ei</i> \varnothing <i>en</i>	kun <i>en</i>
Gruppe 1: 3;6–6;0	1/15	6/15	8/15
Gruppe 2: 6;6–8;2	1/12	2/12	9/12
Gruppe 3: 11;9–12;8	1/12	3/12	8/12
Gruppe 4: 18–19	6/17	10/17	1/17
Gruppe 5: 31–64	14/14	0/14	0/14

Tabell 8. Eksperiment 2: Bruk av ubestemt artikkel *ei* og *en* ved femininumord (N deltakere/Total).

6.2 Dobbelt bestemthet

Resultatene for dobbelt bestemthet er identiske med funnene i Eksperiment 1: Ved femininumord blir både den prenominal determinativen *den* og suffikset *-a* brukt mer eller mindre 100 %, mens det for nøytrumsord er en viss feilprosent blant de yngste barna i Gruppe 1 og 2. Dette ser vi i tab. 9.

Gruppe / Alder	Fem -C		Fem -e		-Fem -C		-Fem -e		Nøytrum	
	<i>den</i>	<i>-a</i>	<i>den</i>	<i>-a</i>	<i>den</i>	<i>-a</i>	<i>den</i>	<i>-a</i>	<i>det</i>	<i>-et</i>
Gruppe 1 3; 6–6; 0	92 % 72/78	93 % 66/71	99 % 75/76	92 % 61/66	99 % 83/84	98 % 78/80	99 % 83/84	93 % 67/72	90 % 75/83	97 % 58/60
Gruppe 2 6; 6–8; 2	100 % 57/57	97 % 33/34	100 % 56/56	100 % 36/36	98 % 55/56	100 % 54/54	98 % 55/56	100 % 43/43	90 % 43/48	100 % 26/26
Gruppe 3 11; 9–12; 8	100 % 61/61	100 % 54/54	100 % 62/62	100 % 54/54	100 % 68/68	100 % 65/65	100 % 68/68	100 % 57/57	100 % 67/67	100 % 59/59
Gruppe 4 18–19	100 % 82/82	100 % 77/77	100 % 79/79	100 % 77/77	100 % 93/93	100 % 87/87	100 % 93/93	100 % 84/84	100 % 100/100	100 % 95/95
Gruppe 5 31–64	100 % 60/60	100 % 50/50	100 % 59/59	100 % 49/49	100 % 70/70	100 % 63/63	100 % 70/70	100 % 67/67	100 % 80/80	100 % 71/71

Tabell 9. Eksperiment 2: Bruken av prenominal determinativ og bestemthets-suffikset.

7 Diskusjon

I del 4 formulerte vi forskningsspørsmålene, som gjentas her:

1. Hvilke deler av det norske genussystemet er vanskeligst i tilegnelsesprosessen?
2. Når er genus tilegnet (90 % korrekt produksjon)?
3. Er det forskjell på genus og deklinasjonsformer i tilegnelsesprosessen?
4. Har semantiske eller morfofonologiske regler noen betydning?
5. Blir feminint genus tilegnet sent eller er det i ferd med å forsvinne fra Tromsø-dialekten?

Det første forskningsspørsmålet kan besvares ved å studere resultatene fra de første tre aldersgruppene, altså barn i alderen 3;6–12;8. Funnene våre bekrefter det som er observert i andre eksperimentelle studier (Rodina & Westergaard 2013b, 2015a; Gagliardi 2012), nemlig at både nøytrum og femininum er problematisk, men at femininum er det genus som synes å være mest utsatt. Femininumsformer er faktisk nesten ikke produsert i det hele tatt, ikke bare av de yngste barna, men også av de to litt eldre barnegruppene, altså helt til 12–13-årsalderen. Blant de yngste barna (alder 3;6–6;0) er det for eksempel stor forskjell mellom nøytrum og femininum, i og med at andelen korrekt kongruens for ubestemt artikkel er henholdsvis 79 % og 15 %. Overraskende nok er det heller ingen utvikling fra de yngre til de eldre barna når det gjelder femininum – faktisk er det slik at andelen nomen med korrekt kongruens går ned, fra 15 % blant de yngste barna til 9 % blant 6–8-åringene og så lavt som 7 % blant 11–12-åringene). Selv om dette ikke er statistisk signifikant, er det likevel mulig at disse tallene avspeiler en reell forskjell. I så fall tenker vi at grunnen kan være følgende: De yngste barna er sannsynligvis eksponert for mer input fra voksne, som vi vet produserer femininumsformer 100 %. De eldre barna har mer input fra andre barn, gjennom skole og andre aktiviteter, og dette akkumuleres over tid. Gitt dette perspektivet er det kanskje ikke så overraskende likevel at eldre barn faktisk produserer færre femininumsformer, spesielt dersom det vi ser, er en del av en historisk endring (se nedenfor).

For å kunne svare på det andre forskningsspørsmålet må vi derfor konsentrere oss om nøytrumsformer. Dersom vi definerer tilegnelse som

90 % korrekt kongruens, kan vi gjøre en enkel sammenligning av de tre barnegruppene når det gjelder tall for de rene genusformene, ubestemt artikkel og prenominal determinativ ved dobbel bestemthet. Produksjonen i den yngste gruppa er helt klart under dette målet, mens gruppe 2 ligger over, for begge formene. Det finnes naturligvis en god del individuell variasjon (jfr. Rodina & Westergaard 2013a), men ut fra disse tallene kan vi konkludere med at genus i norsk tilegnes rundt 7-årsalderen. Dette er betydelig senere enn i mange andre språk, noe som nok kan tilskrives relativt ikke-transparent genustilordning i norsk. Det samsvarer imidlertid godt med det som er observert for nederlandsk (som også har genustilordning som i hovedsak ikke er regelstyrt), der nøytrumsformer ikke læres før i 6-årsalderen (Blom m. fl. 2008; Unsworth m. fl. 2014; Tsimpli & Hulk 2013).

Forskningsspørsmål tre ble stilt ut fra tidligere forskning som har vist forskjeller mellom rene genusformer (for eksempel ubestemt artikkel) og deklinasjonsendelser (for eksempel bestemthetsuffixet), både i historiske data (Enger 2004b), i synkrone korpusdata fra Oslo-dialekten (Lødrup 2011) og i spontantale fra barnespråk (Rodina & Westergaard 2013a). Studien vår viser at også eksperimentelle data bekrefter disse tidligere funnene: Tilegnelse av ubestemt artikkel er svært problematisk, spesielt for feminine nomen, men også for nøytrum, mens bestemthetsuffixet produseres så å si feilfritt. For femininum gjelder dette barna i alle tre aldersgruppene: Mens den ubestemte artikkel *ei* bare brukes 15 % i Gruppe 1, og henholdsvis 9 % og 7 % i Gruppe 2 og 3, produseres bestemthetsuffixet *-a* så mye som 89 %, 95 % og 100 % av de samme barna (Eksperiment 1, tab. 4 og 6). For nomen i nøytrum er denne kontrasten tydeligst i den yngste aldersgruppen, med henholdsvis 79 % og 93 %. En slik kontrast ser vi også i Eksperiment 2 (tab. 7 og 9). Blant tenåringene (Gruppe 4) ser vi også at en ustabil bruk av ubestemt artikkel i femininum kombineres med 100 % produksjon av endelsen *-a*, i begge eksperimentene. Studien vår gir dermed støtte til en analyse som skiller klart mellom genusformer og deklinasjonsklassemarkører: Genus er en kategori som tilegnes sent, mens deklinasjonsendelser er på plass allerede fra et tidlig stadium i språkutviklingen.

Det fjerde forskningsspørsmålet dreide seg om regler for genustilordning, mer spesifikt en semantisk regel for nomen som har referanse til biologisk kjønn og en morfofonologisk regel for svake substantiver som ender på *-e*. En forskjell mellom de to substantivgruppene blant

barna ville kunne tolkes som at en av dem er mer kompleks enn den andre og dermed vanskeligere å lære, mens en lignende forskjell blant tenåringene kunne tolkes som at det foregår en endring i språket som påvirker noen grupper av nomen raskere enn andre. Resultatene våre viser at det er små, men likevel statistisk signifikante forskjeller mellom de fire nomengruppene som tyder på at den semantiske regelen står noe sterkere enn den morfofonologiske. Dette korresponderer med Gagliardis (2012) funn fra eksperimenter med ikke-eksisterende ord (jfr. del 3 ovenfor). Dette samsvarer naturligvis også med Corbetts (1991) idé om at genus har en semantisk kjerne, og Trosteruds (2001) regel om at grammatisk genus normalt bestemmes av biologisk kjønn i norsk der dette er relevant. Likevel er dette resultatet noe overraskende, i og med at svært mye tidligere forskning har vist at morfofonologiske regler er viktigere for barn i den tidlige språktilegnelsesprosessen enn semantiske regler (for eksempel Karmiloff-Smith 1979). Vi kan imidlertid neppe trekke noen sikre konklusjoner ut fra disse resultatene, i og med at vi kun har testet seks (eksisterende) nomen i hver kategori, og disse har naturligvis ikke nøyaktig samme frekvens i input. Høyfrekvente substantiver vil naturligvis være noe mer resistente mot endringer. Vi ser for øvrig den samme forskjellen mellom de to substantivgruppene blant tenåringene, noe som tyder på at disse klassene av femininumord forandrer seg med litt forskjellig hastighet, slik at de som har referanse til biologisk kjønn, overlever noe lenger.⁶ Dette samsvarer med tidligere forskning som viser at både tilegnelse og endring foregår i små steg (eller såkalte *micro-cues*; se for eksempel Rodina & Westergaard 2012; Westergaard 2009).

Dette leder oss til det siste forskningsspørsmålet vårt, nemlig om genus bare tilegnes svært sent i norsk, eller om vi faktisk ser begynnelsen av en historisk endring. Resultatene fra de to eksperimentene våre tyder på at svaret er ja, til begge deler. Norske barn i Tromsø har store problemer med å lære genus, og nøytrumsformer faller altså ikke helt på plass før i 7-årsalderen. I tillegg finner vi at det ikke er noen utvikling

6. En grunn til at nomen med referanse til biologisk kjønn er noe mer robuste mot endringer enn andre hunkjønnord, kan være at de refereres til med forskjellige pronomen: Mens substantiver som *dame* eller *heks* vil refereres til med *ho*, så vil talere av dagens Tromsø-dialekt vanligvis referere til *flaske* eller *bok* med pronomenet *den*. Vi takker Hans-Olav Enger for å ha påpekt denne viktige forskjellen mellom disse nomenklassene.

blant barna når det gjelder produksjon av femininumformen av den ubestemte artikkelen (*ei*). Dette tyder på at femininum er i ferd med å forsvinne fra Tromsø-dialekten. Imidlertid må vi ta et visst forbehold her: Siden det er synkretisme mellom maskulinum og femininum både ved adjektiver og den prenominal determinativen ved dobbel bestemthet, har vi egentlig bare testet én eneste genusform i denne studien, nemlig ubestemt artikkel. Det er en viss mulighet for at det som skjer i Tromsø, kun er en utvidelse av denne synkretismen til også å gjelde ubestemt artikkel. For å sikkert kunne konkludere med at feminint genus forsvinner, ville vi måtte teste andre genusformer, dvs. possessiver eller noen enkeltstående ord som viser forskjell mellom maskulinum og femininum, for eksempel adjektivet *liten/lita/lite*. Dessverre må vi overlate dette til videre forskning. Uansett kan vi likevel si at denne studien har fanget opp en pågående språkendring som skjer usedvanlig raskt, i og med at barn opp til nesten 13 er svært forskjellige fra foreldregenerasjonen, voksne i 30–40-årene. Dette korresponderer også med en endring som allerede har skjedd i andre germanske språk og andre dialekter av norsk (se del 2.2).

Det er velkjent at det har skjedd mange endringer i Tromsø-dialekten i de siste 35–40 årene (Bull 1990, Nesse & Sollid 2010). I løpet av denne tiden har folketallet blitt mer enn fordoblet (fra ca. 30 000 i 1970 til noe over 70 000 i dag) og det har vært betydelig tilflytting fra andre dialektområder, spesielt mennesker med høy utdanning og østnorsk talemål. Det har også vært en viss innvandring i senere tid, hvilket betyr at det er mange i Tromsø som snakker norsk som fremmedspråk. Disse får vanligvis undervisning i bokmål, gjerne den varianten som kun har to genus, felleskjønn og intetkjønn. De fleste endringene som har skjedd i Tromsø-dialekten i de siste par tiårene, har gått i retning av standard østnorsk. Som også påpekt av Lødrup (2011), ser det ut til at femininum i økende grad blir sett på som lavstatusformer; et gammeldags språk som knyttes til eldre mennesker eller folk fra landsbygda. En slik holdning finnes sannsynligvis også i Tromsø, i alle fall blant barna, i og med at en av deltakerne i den eldste gruppen (11–12-åringene) etter at eksperimentene var utført, uttrykte at det er “ukult” å si *ei*. Til sist vil vi nevne en sosial endring som kan ha hatt en påvirkning på språket, nemlig det at de fleste barn i dag er i barnehage fra ettårsalderen. Dette betyr at dagens barn sannsynligvis er eksponert for input fra andre barn i mye større grad enn tidligere generasjoner, altså til input fra noen som ikke mestrer genus-systemet fullstendig. Man kan i alle fall spekulere på om dette kan ha

noe å si for hastigheten i den endringen som nå foregår. Uansett synes det å være en rekke eksterne sosiale faktorer som har bidratt til denne forenklingen av tregenusssystemet til et togenussystem.

Vi vil likevel hevde at også språkinterne faktorer spiller en viktig rolle her, mer spesifikt aspekter av tilegnelsesprosessen. Hvorfor er det for eksempel femininum og ikke nøytrum som forsvinner? I Rodina & Westergaards (2013a) korpusstudie av barn opptil tre år hevder vi at frekvens spiller en stor rolle for tilegnelse av genus, siden vi finner at barnas feil alltid går i retning av den mest frekvente formen. I de eksperimentelle oppfølgingsstudiene av noe eldre barn (Rodina & Westergaard 2013b, 2015a) forventet vi også å finne at nøytrum skulle være mest sårbart i tilegnelsesprosessen, fordi det er det minst frekvente genus av de tre, ifølge Trosteruds (2001) oversikt basert på Nynorskordboka. Likevel fant vi at barna hadde størst problemer med femininum, noe vi har fått bekreftet i denne studien. I del 2.1 utførte vi en frekvensanalyse av voksen tale i et barnespråskorpus og fant at femininum faktisk ikke er noe mer frekvent enn nøytrum i barns input (18,9 % vs. 18,5 %). Disse nye tallene kan til en viss grad forklare hvorfor nøytrum ikke er mer sårbart enn femininum.

Men dersom frekvens var eneste forklaring, burde disse tallene føre til at femininum og nøytrum skulle være nøyaktig like vanskelig å lære eller like sårbart for endring. Dette er helt klart ikke tilfellet, noe vi ser i denne studien og også i historiske data fra andre germanske språk, der det er femininum som forsvinner (del 2.2). I tillegg til frekvens må vi derfor vurdere kompleksiteten av kongruenssystemet for alle tre genus. Som vi så i del 2.1, er det betydelig synkretisme mellom maskulinum og femininum, for eksempel ved adjektiver og determinativer. Nøytrumsformene, derimot, skiller seg klart fra de andre to genusformene med en tydelig final *t* i mange kategorier (for eksempel *et*, *fint*, *mitt*, osv.) Dette gjør at det vil være vanskeligere å skille mellom femininum og maskulinum i språktilegnelsesprosessen (jfr. også Enger 2004a for en lignende analyse av endringer i skandinavisk). I konkurransen mellom de to blir frekvens igjen en viktig faktor, og maskulinumsformene 'vinner' fordi de er over tre ganger mer frekvente enn femininum (62,6 % vs. 18,9 %). Dette støtter tidligere forskning på betydningen av frekvens i barnespråkstilegnelse som argumenterer for at frekvens spiller en betydelig rolle, men kun i kombinasjon med andre faktorer som for eksempel kompleksitet eller økonomiprinsipper (Roeper 2007; Westergaard & Bentzen

2007; Anderssen, Bentzen, Rodina & Westergaard 2010; Anderssen & Westergaard 2010).

En mulig tilleggsfaktor til at femininum forsvinner i Tromsø-dialekten, kan være at det tradisjonelle mønsteret for svake substantiver ('ord som ender på *-a*, er femininer') også ser ut til å forsvinne i dialekten.⁷ Som nevnt i del 2.1, ser vi at svake femininumord som tidligere endte på *-a* i Tromsmål (*ei dama, ei skjorta, ei pæra*), nå som regel ender på *-e* (*ei dame, ei skjorte, ei pære*), jfr. Rodina & Westergaard (2013a). På grunn av at endelsen *-a* har vært knyttet til femininum i dialektene i Troms, har endelsen *-e* vært forbundet med maskulinum (for eksempel *en pinne, en bolle, en vase*). På denne måten kan denne nye grunnformen av svake femininumord bidra til at de drives i retning maskulint genus. Vi har derfor undersøkt om dette kan være en faktor i denne endringsprosessen ved å sammenligne resultatene i de fem deltakergruppene i Eksperiment 1, der det var fem nomen i den relevante kategorien: *bøtte/bøtta, kake/kaka, kåpe/kåpa, såpe/såpa* og *dyne/dyna*. Det viste seg at den nye endelsen *-e* i svake femininumord ble brukt så mye som 100% (51/51) av de aller yngste barna, og deretter 97% (73/75), 98% (100/102), 90% (126/130) og 79% (81/103) i de andre gruppene. Dette betyr at endringen som gjelder endelsen i svake femininumord, har gått forut for endringen i feminint genus: De voksne i undersøkelsen vår (Gruppe 5) produserer for eksempel endelsen *-a* bare 21%, mens ubestemt artikkel *ei* brukes 99%. Likevel er det en tydelig korrelasjon mellom de to endringene, i og med at jo mer deltakerne bruker den gamle endelsen *-a*, jo mer bruker de også hunkjønnsformen av ubestemt artikkel.

Når det gjelder forskjellen mellom genus og deklinasjonsmarkører, har denne studien igjen bekreftet tidligere forskning: Bundne morfemer slik som den bestemte artikkelen blir tilegnet tidlig, mens genuskongruens mellom nomenet og andre ord ofte blir overgeneralisert og ikke faller på plass før svært sent i tilegnelsesprosessen (rundt 7-årsalderen). Når det skjer en historisk endring, vil dermed genusformene være mye mer utsatt enn deklinasjonsendelsene. Dette betyr at tilegnelsesprosessen kan forklare det mønsteret som har oppstått i andre varianter av norsk der femininum allerede er forsvunnet, for eksempel i Oslo (Lødrup 2011) og i Nord-Troms (Conzett, Johansen & Sollid 2011), jfr. del 2.2. I disse

7. Takk til Øystein A. Vangsnes for å ha påpekt dette for oss.

dialektene er altså feminint genus erstattet av felleskjønn for ubestemt artikkel, mens bestemthetssuffikset *-a* består, slik som vi så i (2).

(2') *en bok – boka* (Oslo-dialekt/Nord-Troms)

Dette betyr at resultatet av denne prosessen er en forenkling av genus-systemet fra tre til to genus (felleskjønn og intetkjønn). Men denne endringen medfører en ny kompleksitet i deklinasjonssystemet, i og med at felleskjønn nå består av to deklinasjonsklasser, én som tilsvare opprinnelige maskuline nomen (*en*-klassen) og én som tilsvare nomen som tidligere tilhørte feminint genus (*a*-klassen), som vi ser i (13a, b).

(13) a. *en bil – bilen*
 b. *en dame – dama*

8 Sammendrag og konklusjon

I denne artikkelen har vi presentert resultater fra en studie som undersøker utviklingen av genus og deklinasjonsklasser i Tromsø-dialekten. Deltakerne er delt inn i fem grupper: Voksne, tenåringer, og barn i tre forskjellige aldersgrupper. Vi har utført to eksperimenter, et som undersøker alle tre genus, og et som fokuserer på to antatte tilordningsregler for feminint genus, en semantisk regel (biologisk kjønn) og en morfofonologisk regel (endelsen *-e*). Eksperimentene tester produksjon av ubestemt artikkel samt nomenfraser med dobbel bestemthet (prenominale determinativer og bestemthetssuffikset). Ut fra tidligere forskningsresultater ønsket vi å finne svar på følgende forskningsspørsmål: Når tilegnes genus i norsk, og hva er den største utfordringen for barn når de skal lære et relativt ikke-transparent genussystem? Finnes det genustilordningsregler som har noen effekt i denne prosessen? Er det en forskjell mellom genus og deklinasjonsendelser? Og er det slik at det foregår en historisk endring i Tromsø-dialekten som innebærer at feminint genus forsvinner? Resultatene våre viser at alle aldersgruppene av barn overgeneraliserer maskuline genusformer til både femininum og nøytrum, helt til 7-årsalderen, da nøytrum ser ut til å falle på plass (90 % korrekte former). Dette betyr at genus blir tilegnet relativt sent i norsk, i alle fall sammenlignet med andre språk som har noe mer transparent

genustilordning. Når det gjelder feminint genus, finner vi imidlertid at den ubestemte artikkelen *ei* er nærmest ikke-eksisterende blant barna, mens de voksne bruker den 100 % og tenåringene ligger midt imellom (56–70 %). Bestemthetssuffiksene (*-en*, *-a*, *-et*) er imidlertid uproblematisk og produseres stort sett med riktig form i alle genus av alle deltakergruppene. Når det gjelder genustilordningsregler, finner vi at feminine nomen med referanse til biologisk kjønn opptrer med feminine genusformer litt oftere enn svake femininumord med endelsen *-e*. Resultatene tyder på at det foregår en historisk endring i Tromsø-dialekten, som innebærer at den feminine ubestemte artikkel *ei* forsvinner, og sannsynligvis også feminint genus som egen kategori. Denne endringen påvirker feminine nomen med litt forskjellig hastighet (svake femininumord endrer seg muligens litt raskere enn nomen med referanse til biologisk kjønn). Endringen vi ser i Tromsø-dialekten, er sannsynligvis utløst av sosiolingvistiske forhold, mens vi argumenterer for at *måten* endringen skjer på, er relatert til språktilegnelsesprosessen. Her er de viktigste faktorene synkretisme, frekvens, mangel på tydelige regler for genustilordning samt tidlig tilegnelse av deklinasjonssuffikser i forhold til genuskongruens. Resultatet av denne endringen er at genussystemet forenkles (fra tre til to genus), mens deklinasjonssystemet blir noe mer komplekst.

Referanser

- Anderssen, Merete. 2006. *The Acquisition of Compositional Definiteness in Norwegian*. PhD-avhandling, Universitetet i Tromsø.
- Anderssen, Merete og Marit Westergaard. 2010. "Frequency and economy in the acquisition of variable word order." *Lingua* 120.11: 2569–88.
- Anderssen, Merete m.fl. 2010. "The Acquisition of Apparent Optionality: Word Order in Subject and Object shift Constructions in Norwegian." I: *Variation in the Input: Studies in the Acquisition of Word Order*. [Studies in Theoretical Psycholinguistics 39], red. Merete Anderssen m.fl. 241–70. Dordrecht: Springer Verlag.
- Bianchi, Giulia. 2013. "Gender in Italian-German bilinguals: A comparison with German L2 learners of Italian." *Bilingualism: Language and Cognition* 16: 538–57.

- Blom, Elma, Daniela Polišenska og Fred Weerman. 2008. "Articles, adjectives, and age of onset: The acquisition of Dutch grammatical gender." *Second Language Research* 24: 297–332.
- Bobrova, Maria. 2013. *Genus ved homofone substantiver*. MA-avhandling i nordisk språk, Universitetet i Oslo.
- Brown, Roger. 1973. *A first language: The early stages*. Harvard University Press.
- Bull, Tove. 1990. "Tromsø bymål." I: *Den store dialektboka*, red. Ernst Håkon Jahr, 217–21. Oslo: Novus.
- Conzett, Phillip. 2007. *Genus i norrønt og nynorsk. Ein komparativ studie*. Masteroppgåve i nordisk språkvitenskap. Universitetet i Tromsø.
- Conzett, Philipp, Hilde Sollid og Åse Mette Johansen 2011. "Genus og substantivbøying i nordnorske språkkontaktområder." *Nordand Tidsskrift for andrespråksforskning* 6.1: 35–71.
- Corbett, Greville G. 1991. *Gender*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Enger, Hans-Olav. 2002. "Stundom er ein sigar berre ein sigar: problem i studiet av leksikalsk genus." *Maal og Minne* 2: 135–51.
- . 2004a. "Tre endringer i det skandinaviske genussystemet i lys av grammatikaliseringsteori." *Arkiv för nordisk filologi* 119: 125–47.
- . 2004b. "On the relation between gender and declension: A diachronic perspective from Norwegian." *Studies in Language* 28: 51–82.
- Faarlund, Jan Terje, Svein Lie og Kjell Ivar Vannebo. 1997. *Norsk referansegrammatikk*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Gagliardi, Annie. 2012. *The Fundamentals of Language Acquisition*. PhD avhandling, University of Maryland.
- Gvozdev, Aleksander N. 1961. *Formirovanie u rebenka grammatičeskogo stroja russkogo jazyka*. [Language development of a Russian child]. Moscow: APN RSFSR.
- Haugen, Einar. 1966. *Language Conflict and Language Planning: The Case of Modern Norwegian*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Hockett, Charles F. 1958. *A Course in Modern Linguistics*. New York: MacMillan.
- Hopp, Holger. 2012. "Grammatical gender in adult L2 acquisition: Relations between lexical and syntactic variability." *Second Language Research* 29: 33–56.

- Hovdenak, Marit, Laurits Killingbergtrø, Arne Lauvhjell, Sigurd Nordlie, Magne Rommetveit og Dagfinn Worren. 1998. *Nynorskordboka*. Oslo: Det norske samlaget.
- Jahr, Ernst Håkon. 1998. "Sociolinguistics in historical language contact: The Scandinavian languages and Low German during the Hanseatic period." I: *Language Change: Advances in Historical Sociolinguistics*, red. Ernst Håkon Jahr, 119–113. Berlin: Mouton de Gruyter.
- . 2001. "Historical sociolinguistics: The role of Low German language contact in the Scandinavian typological split of the late Middle Ages." *Lingua Posnaniensis* 43: 95–104.
- Karmiloff-Smith, Annette. 1979. *A Functional Approach to Child Language: A Study of Determiners and Reference*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kupisch, Tanja, Natascha Müller og Katja F. Cantone. 2002. "Gender in monolingual and bilingual first language acquisition: Comparing Italian and French." *Lingue e Linguaggio* 1: 107–49.
- Kupisch, Tanja, Deniz Akpınar og Antje Stöhr. 2013. "Gender assignment and gender agreement in adult bilinguals and second language learners of French." *Linguistic Approaches to Bilingualism* 3: 150–79.
- Kvinlaug, Anders Magnus. 2011. *Genustilordning i kristiansandsdialekten*. Masteroppgave i nordisk språkvitenskap. Universitetet i Oslo.
- Levy, Yonata. 1983. "It's frogs all the way down." *Cognition* 15: 75–93.
- Lødrup, Helge. 2011. "Hvor mange genus er det i Oslo-dialekten?" *Maal og Minne* 2011, 2: 120–36.
- Mills, Anne E. 1986. *The Acquisition of Gender: A Study of English and German Grammatical Development*. Berlin: Springer.
- Müller, Natascha. 1990. "Developing two gender assignment systems simultaneously." *Two First Languages: Early Grammatical Development in Bilingual Children*, red. Jürgen M. Meisel, 193–234. Amsterdam: John Benjamins.
- . 1999. "Gender and number in acquisition." I: *Gender in Grammar and Cognition* [Trends in linguistics. Studies and monographs 124], red. Barbara Unterbeck og Matti Rissanen, 351–99. Berlin/New York: De Gruyter.
- Nesse, Agnete og Hilde Sollid. 2010. "Nordnorske bymål i et komparativt perspektiv." *Maal og Minne* hefte 1: 139–60.

- Opsahl, Toril. 2009. “*Egentlig alle kan bidra!*”: en samling sosiolingvistiske studier av strukturelle trekk ved norsk i multietniske ungdomsmiljøer i Oslo. PhD avhandling, Universitetet i Oslo.
- Plunkett, Kim og Sven Strömquist. 1992. “The acquisition of Scandinavian languages.” I: *The Crosslinguistic Study of Language Acquisition*, red. Dan I. Slobin, 457–556. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Rodina, Yulia. 2014. “Variation in the input: Child and caregiver in the acquisition of grammatical gender in Russian.” *Language Sciences* 43: 116–32.
- Rodina, Yulia og Marit Westergaard. 2012. “A cue-based approach to the acquisition of grammatical gender in Russian.” *Journal of Child Language* 39.5: 1077–1106.
- . 2013a. “The acquisition of gender and declension class in a non-transparent system: Monolinguals and bilinguals.” *Studia Linguistica* 67.1: 47–67.
- . 2013b. “Two gender systems in one mind: The acquisition of grammatical gender in Norwegian-Russian bilinguals.” I: *Hamburg Studies on Linguistic Diversity 1 [Multilingualism and Language Diversity in Urban Areas: Acquisition, identities, space, education]*, red. Peter Siemund, Ingrid Gogolin, Monika Edith Schulz og Julia Davydova, 95–126. Amsterdam: John Benjamins.
- . 2015a. “Grammatical gender in bilingual Norwegian-Russian acquisition: The role of input and transparency.” *Bilingualism: Language and Cognition*. doi:10.1017/S1366728915000668
- . 2015b. “Grammatical gender in Norwegian: Language acquisition and language change.” *Journal of Germanic Linguistics* 27.2, 145–87.
- Roeper, Tom. 2007. “What frequency can do and what it can’t.” I: *Frequency effects in language acquisition: Defining the limits of frequency as an explanatory concept [Studies on Language Acquisition]*, red. Insa Gülzow og Natalia Gagarina, 23–48. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Stöhr, Antje m. fl. 2012. “Gender marking in L2 learners and Italian-German bilinguals with German as the weaker language.” I: *Multilingual Individuals and Multilingual Societies*, red. Kurt Braunmüller og Christoph Gabriel, 153–70. Amsterdam: John Benjamins.
- Torp, Arne. 2005. “The Nordic languages in the 19th century.” I: *The Nordic Languages. An International Handbook of the History of the*

- North Germanic Languages*, Vol. 2, red. Oskar Bandle, Kurt Braunmüller, Ernst-Håkon Jahr, 1425–1436. Berlin: Walter de Gruyter.
- Trosterud, Trond. 2001. "Genustilordning i norsk er regelstyrt." *Norsk Lingvistisk Tidsskrift* 19: 29–57.
- Trudgill, Peter. 2013. "Gender maintenance and loss in Totenmålet, English, and other major Germanic varieties." I: *In Search of Universal Grammar: From Old Norse to Zoque*, red. Terje Lohndal, 77–107. Amsterdam: John Benjamins.
- Tsimpli, Ianthi og Aafke Hulk. 2013. "Grammatical gender and the notion of default: Insights from language acquisition." *Lingua* 137: 128–144.
- Unsworth, Sharon M. fl. 2014. "The role of age of onset and input in early child bilingualism in Greek and Dutch." *Applied Psycholinguistics* 35: 765–805.
- Vanvik, Arne. 1971. "The phonetic-phonemic development of a Norwegian child." *Norsk Tidsskrift for Sprogvidenskap* 24: 269–325.
- Westergaard, Marit. 2009. "Microvariation as diachrony: A view from acquisition." *Journal of Comparative Germanic Linguistics* 12.1: 49–79.
- Westergaard, Marit og Kristine Bentzen. 2007. "The (Non-) Effect of Input Frequency on the Acquisition of Word Order in Norwegian Embedded Clauses." I: *Frequency Effects in Language Acquisition: Defining the Limits of Frequency as an Explanatory Concept* [Studies on Language Acquisition], red. Insa Gülzow og Natalia Gagarina, 271–306. Berlin/New York: Mouton de Gruyter.
- Wolleb, Anna. 2015. *Syntactic representations in the bilingual mind: the role of executive function and pragmatics in cross-language priming*. PhD-avhandling, UiT – Norges arktiske universitet.

Abstract

Based on data from two experimental studies, this paper investigates the production of gender in a Norwegian dialect (Tromsø) by several groups of child and adult speakers. The findings show that gender is acquired relatively late (around age 7) and furthermore, that there are considerable differences between the groups, indicating an ongoing historical change that involves the loss of feminine gender agreement. However, the feminine declensional endings, such as the definiteness suffix, are

HVOR MANGE GENUS ER DET I TROMSØ-DIALEKTEN?

retained. A similar development has been observed in the Oslo dialect (Lødrup 2011) and in certain dialects in Northern Norway, Kåfjord and Nordreisa (Conzett, Johansen & Sollid 2011). While there are presumably sociolinguistic factors causing this change, we argue that the nature of the change can be explained by the process of language acquisition.

Marit Westergaard
UiT Norges arktiske universitet
Fakultet for humaniora, samfunns-
vitenskap og lærerutdanning
Institutt for språk og kultur
NO-9037 Tromsø

NTNU Norges teknisk-naturviten-
skapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for språk og litteratur
NO-7491 Trondheim
marit.westergaard@uit.no

NO-Yulia Rodina
Senter for flerspråkighet
Postboks 1102 Blindern
Universitetet i Oslo
NO-0317 Oslo
yulia.rodina@iln.uio.no

UiT Norges Arktiske Universitet
Fakultet for humaniora, samfunns-
vitenskap og lærerutdanning
Institutt for språk og kultur
NO-9037 Tromsø
yulia.rodina@uit.no